

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2022-12-20
Stockholm

Mål nr
P 10706-21

Sid 1 (9)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-09-08 i mål nr P 2224-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Bengt Herbst
Sulvägen 70
126 40 Hägersten

2. Eva Herbst
Samma adress som 1

3. Ulla Hofmeijer
Pliggvägen 47
126 39 Hägersten

4. Malin Löf
Kristallvägen 89
126 78 Hägersten

5. Karin Olsson
Samma adress som 4

6. Markus Tommyson Keiland
Sulvägen 76
126 40 Hägersten

7. Monika Tommyson Keiland
Samma adress som 6

Motparter

1. Stockholms kommun
105 35 Stockholm

2. Ellevio AB, 556037-7326
Box 24207
104 51 Stockholm

Dok.Id 1872254

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

3. Aktiebolaget Stockholmshem, 556035-9555
Box 9003
102 71 Stockholm

SAKEN

Detaljplan för del av fastigheten Västberga 1:1 vid kv Rosenstenen och Snabelskon vid Folkparksvägen i stadsdelen Solberga i Stockholm, Dp 2017-13952-54

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår yrkandena om sammanträde och syn.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommuns beslut den 4 februari 2021, att anta Detaljplan för del av fastigheten Västberga 1:1 vid kv Rosenstenen och Snabelskon vid Folkparksvägen i stadsdelen Solberga i Stockholm.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eva Herbst, Bengt Herbst, Ulla Hofmeijer, Malin Löf och Karin Olsson har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva planbeslutet. De har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla sammanträde i målet. Ulla Hofmeijer, Malin Löf och Karin Olsson har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

Markus Tommysson Keiland och Monika Tommysson Keiland har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva beslutet om detaljplan och i andra hand ändra planen på visst sätt. De har begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn vid deras bostad för att få en uppfattning om omfattningen och graden av störningar som de kommer att utsättas för om planen förverkligas.

Stockholms kommun har motsatt sig ändring av planbeslutet och yrkandena om att hålla sammanträde och syn i målet.

Ellevio AB har motsatt sig ändring av planbeslutet.

Aktiebolaget Stockholms hem har beretts möjlighet att yttra sig över överklagandena.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eva Herbst, Bengt Herbst, Karin Olsson, Malin Löf och Ulla Hofmeijer har vidhållit vad de anförde i mark- och miljödomstolen samt lagt till bl.a. följande. Stockholms stad har inte inhämtat tillräckliga fakta om områdets höga naturvärden och förekomsten av rödlistade arter, varav några omfattas av art- och habitatdirektivet. Mark- och miljödomstolens dom strider mot fågeldirektivet. Den rapport som togs fram av Stockholms stad så sent som april 2021, "Ekologisk bedömning och analys Solbergaskogen", visar tydligt att detaljplanen kommer att medföra betydande miljöpåverkan genom en omfattande förlust av spridningskorridorer och naturmark av betydelse för områdets långsiktiga biologiska mångfald. Detaljplanen beslutades elva

veckor innan den djupare ekologiska bedömningen utfördes, trots att det i området finns väldokumenterade häckningsobservationer för bl.a. den mindre hackspetten.

Markus Tommysson Keiland och Monika Tommysson Keiland har vidhållit vad de anfört i mark- och miljödomstolen samt lagt till bl.a. följande. Detaljplanens genomförande kommer att medföra sådan betydande miljöpåverkan som innebär att en miljöbedömning behöver göras. Detaljplanen utgör tillsammans med redan antagna detaljplaner för kvarteret Karneolen och kommande nybyggnationer en kraftigt försämrad boendemiljö vad gäller miljö, kulturarv och hälsa. Kommunen har inte bedömt de kumulativa effekterna av exploateringarna och hur de påverkar de ekologiska sambanden. Planområdet avser direkt ekologiskt viktiga grönstråk och grönsystemer med påverkan utanför planområdet. I området finns många stora och äldre träd samt ett flertal arter som skyddas av art- och habitatdirektivet. Det gäller främst häckningsmiljöer för mindre hackspett, grüngöling, större hackspett, svartmes och trädkrypande samt födobiotoper för spillkråka, men också arterna vanlig groda, liten vattensalamander samt kopparödla förekommer. Trots kunskap om att arterna förekommer i området har staden inte beaktat detta.

Stockholms kommun har anfört bl.a. följande. Klagandena har i huvudsak samma invändningar nu som dem som beaktades och prövades under arbetet med detaljplanen. Stadsbyggnadskontoret har bedömt att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som innebär att en miljöbedömning behöver göras. Länsstyrelsen har instämt i denna bedömning. Naturvärdesinventeringar har skett i oktober 2018 samt i april och juli 2020. Därutöver har trädinmätning utförts. Område 1 ligger inte inom ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område (ESBO) utan har lägsta naturvärdesklass. Området består framförallt av relativt växtlig hållmarkstallskog med ett större inslag av lövträd där jordtäcket är tjockare. Träden är relativt unga och inga träd med en större stamdiameter än 50 centimeter finns i området. Andelen död ved i området är liten. Detta kan sägas vara vanlig "vardagsnatur" i dessa delar av Stockholmstrakten. Inga rödlistade arter har hittats i området. Område 2 ligger i utkanten av ett ESBO-område, i en spridningszon för barrskogsmesar, inom yttersta delen av habitatnätverket för eklevande insekter och inom spridningszonen för groddjur. Området har därför visst naturvärde. Även detta område

består av tämligen vanlig "vardagsnatur" med blandskog där barrskogen överväger. Närmast Folkparksvägen står en del lövträd på gräsmatta. I trädinmätningen har inget av träden en stamdiameter över 50 centimeter, men ett par av tallarna har platt bark och har därmed ändå bedömts vara naturvårdsträd. Av de totalt fem naturvårdsträd som markerats kan troligen två bevaras. Naturområdet mellan de planerade huskropparna och de bakomliggande kommer att lämnas kvar. De utredningar som vidtagits har utförts på ett korrekt sätt och är tillräckliga för att kunna bedöma detaljplanens påverkan på naturvärden. Inom staden finns mycket begränsat med mark som skulle möjliggöra utbyggnad av bostäder utan att ta några naturvärden överhuvudtaget i anspråk. Eftersom de aktuella naturområdena inte har ansetts ha ett större skyddsvärde är de förslag på åtgärder som redovisats i utredningarna tillräckliga. En rimlig avvägning har gjorts mellan behovet av att tillskapa ytterligare bostäder och påverkan på naturvärden.

Ellevio har anfört följande. I sin egenskap av koncessionshavare har bolaget etablerat en ny nätstation i anslutning till aktuellt område. Ellevio har ett påtagligt intresse av att detaljplanen genomförs bl.a. för att den utbyggda kapaciteten av elnätet ska nyttjas ändamålsenligt.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Syftet med detaljplanen är att komplettera området med ca 130 lägenheter i flerbostadshus. Planen omfattar två delområden längs med Folkparksvägen i Solberga. Det ena området ligger vid Rosenstenen 1 (område 1) och det andra ca 500 m söderut intill Snabelskon 7 (område 2). Inom båda områdena föreslås befintlig natur- och parkmark omvandlas till kvartersmark för i huvudsak bostäder. Syftet med detaljplanen är också att möjliggöra utbyggnad av Mälartunneln, en avloppstunnel, under delar av planområdet.

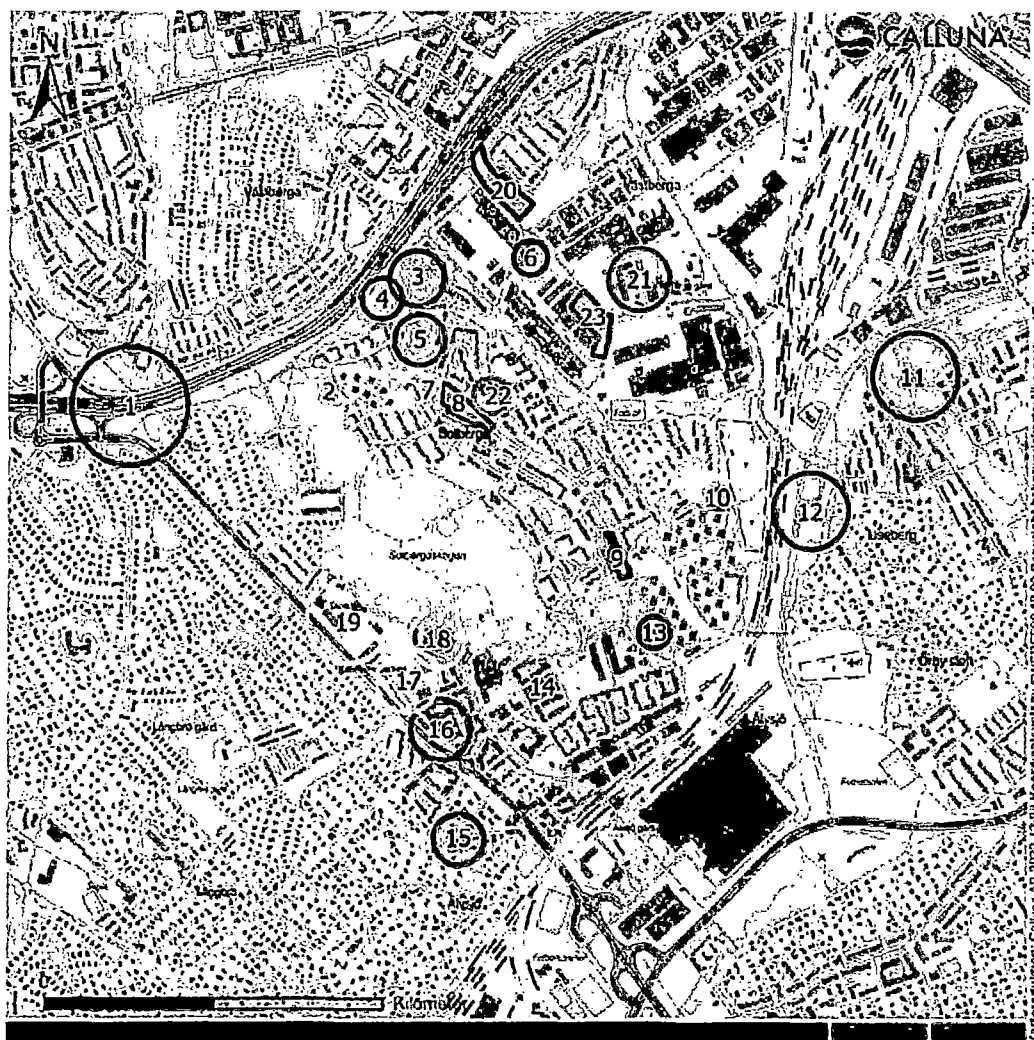
Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat naturvärdena på platsen, se 2 kap. 6 § första stycket 1 plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

I arbetet med att ta fram en detaljplan ska kommunen undersöka om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (5 kap. 11 a § PBL).

Om en betydande miljöpåverkan kan antas ska planbeskrivningens redovisning av miljökonsekvenser uppfylla de krav som enligt miljöbalken gäller för en miljökonsekvensbeskrivning (4 kap. 34 § PBL). Det s.k. standardförfarandet för detaljplaner får då inte tillämpas (5 kap. 7 § första stycket 3 PBL).

I planbeskrivningen har det, utan någon närmare motivering annat än att viktiga frågor att hantera i planarbetet är främst buller och naturvärden, angetts att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL eller miljöbalken. Länsstyrelsen har beslutat att inte pröva kommunens beslut att anta planen.

Klagandena har till stöd för att detaljplanen ändå kommer att medföra betydande miljöpåverkan åberopat utredningen "Ekologisk bedömning och analys Solbergaskogen – Stockholms stad 2021". Analysen, som utförts av Calluna AB, är gjord över Solbergaskogen samt dess påverkansområde i syfte att erhålla en helhetsbild över hur Solbergaskogen och de spridningssamband som är kopplade till skogen kommer att påverkas av omkringliggande planerade detaljplaneprojekt.

Karta, Figur 2 från utredningen, som visar Solbergaskogen samt omgivande detaljplaneprojekt.

Utredningen är daterad den 16 april 2021, dvs. drygt två månader efter den nu aktuella planens antagande. Den har alltså inte legat till grund för beslutet om detaljplanens antagande. Enligt utredningen är Solbergaskogen en viktig häckningsplats för ett stort antal fågelarter, bland annat mindre hackspett och större hackspett. Mindre hackspett har noterats bland annat invid planområdet Trätöffen (område 13 på kartan) och fågeln bedöms nyttja närliggande planområden för födosök. En av slutsatserna i rapporten är att en riktad utredning av mindre hackspett behöver göras för att utreda om arten har gynnsam bevarandestatus eller ej. Utredningen behöver visa att planerad bebyggelse runt Solbergaskogen inte försämrar artens lokala bevarandestatus eller möjlighet att nå lokal gynnsam bevarandestatus. Detta behöver göras innan påverkan sker på områden som kan utgöra potentiella livsmiljöer, inklusive födosökmiljöer.

Enligt 4 § 4 artskyddsförordningen (2007:845) i dess lydelse från den 1 oktober 2022 är det förbjudet bl.a. att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningsperiod, om inte störningen saknar betydelse för att a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller b) återupprätta populationen till den nivån.

Mindre hackspett är nationellt rödlistad som nära hotad, vilket talar för att populationen av fågelarten inte är på tillfredsställande nivå i Sverige och att undantagen i a) och b) från störningsförbudet inte är tillämpliga. Även om EU-domstolen uttalat att artikel 5 d i fågeldirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar), som 4 § 4 artskyddsförordningen avser att genomföra, främst avser att skydda häcknings- och rastplatser (Kommissionen mot Polen i mål nr C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 252) kan enligt motiven till den nya lydelsen av 4 § 4 artskyddsförordningen (Fm 2022:5) även negativ påverkan på en livsmiljö utgöra en störning.

Enligt den ovan nämnda utredningen ”Ekologisk bedömning och analys Solbergaskogen – Stockholms stad 2021” behöver mindre hackspett stora arealer habitat, t.ex. behöver ett par av mindre hackspett cirka 40 hektar äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 hektar för att häcka framgångsrikt. Som framgått ovan har mindre hackspett iakttagits invid kvarteret Trätöffeln som är beläget strax söder om kvarteret Snabelskon (område 9 på kartan). Det är mot den bakgrunden inte osannolikt att även området vid kvarteret Snabelskon ingår i den mindre hackspettens livsmiljö. Det kan inte heller uteslutas att detaljplanens genomförande skulle kunna medföra en störning i den mening som avses i 4 § 4 artskyddsförordningen.

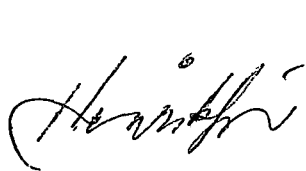
Det går därmed inte att bedöma om detaljplanen kan genomföras utan att komma i konflikt med artskyddsförordningens bestämmelser till skydd för mindre hackspett, eller om ett genomförande av detaljplanen kan komma att kräva dispenser enligt artskyddsförordningen. Det finns i och för sig inte något formellt krav på att eventuellt behövliga dispenser ska ha inhämtats innan beslut om detaljplan fattas. Om frågan om skyddade arter tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns det dock en risk att

någon verklig prövning av förutsättningarna för undantag från skyddet inte kommer till stånd (se rättsfallet RÅ 2005 ref. 44). Regelsystemet måste anses förutsätta att den information som krävs i dessa avseenden ska finnas tillgänglig i ett ärende om detaljplan, genom en miljökonsekvensbeskrivning eller, om det är tillräckligt, genom utredning i enklare form. Ett bristfälligt beslutsunderlag kan vara skäl för att ett beslut att anta en detaljplan inte kan godtas (se bl.a. rättsfallet MÖD 2014:4).

Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att avsaknaden av utredning angående förekomsten av mindre hackspett och vilka konsekvenser ett genomförande av planen kan få för arten innebär att det saknas förutsättningar för att anta planen. Beslutet om detaljplanen ska därför upphävas.

Vid denna utgång saknas anledning att pröva övriga av klagandena framförda invändningar mot detaljplanen. Det saknas även behov av sammanträde eller syn i målet. Yrkandena om sammanträde och syn ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löf och Marianne Wikman Ahlberg, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och hovrättsrådet Katarina Berglund Siegbahn, referent.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-09-08
meddelad i
Nacka

Mål nr P 2224-21

PARTER

Klagande

1. Irene Arborén
Sulvägen 58, 126 40 Hägersten
2. Lena Arielwinge
Kristallvägen 89, 126 78 Hägersten
3. Kristina Balogh
Kristallvägen 142, 126 78 Hägersten
4. Christer Bertling
Klacktorget 4, 126 39 Hägersten
5. Annika Broqvist
Kristallvägen 160, 126 79 Hägersten
6. Jen Edgren
Sulvägen 28, 126 40 Hägersten
7. Stella Edgren
Rubinvägen 11, 126 78 Hägersten
8. Pernilla Falk
Kristallvägen 94, 126 78 Hägersten
9. Inga-Lill Grahm Lönn
Rubinvägen 4, 126 78 Hägersten
10. Bengt Herbst
Sulvägen 70, 126 40 Hägersten
11. Eva Herbst
Adress som 10
12. Ulla Hofmeijer
Pliggvägen 47, 126 39 Hägersten

Dok.Id 697965

Postadress	Besöksadress	Telefon	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	måndag – fredag 08:00–16:30

13. Lisbeth Hyvönen
Rubinvägen 18, 126 78 Hägersten

14. Inger Johansson
Kristallvägen 136, 126 78 Hägersten

15. Marie Järvås
Sulvägen 35, 126 40 Hägersten

16. Lennart Hans Jönsson
Adress som 2

17. Pia Lebsund
Adress som 14

18. Britt Lilja
Kristallvägen 64, 126 78 Hägersten

19. Camilla Lilja
Sulvägen 7, 126 40 Hägersten

20. Kenth Lindqvist
Adress som 2

21. Viggo Ludvigsen
Kristallvägen 160, 126 79 Hägersten

22. Malin Löf
Adress som 2

23. Jan OS Lönn
Rubinvägen 4, 126 78 Hägersten

24. Ted Moberg Lundqvist
Sulvägen 56, 126 40 Hägersten

25. Pernilla Nord
Safirgränd 32, 126 79 Hägersten

26. Karin Olsson
Adress som 2

27. Auro Inge Ricking
Stövelvägen 6, 126 40 Hägersten

28. Kjell Riseborn
Sulvägen 64, 126 40 Hägersten

29. Anders Roxby
Kristallvägen 1, 126 78 Hägersten

30. Gunilla Roxby Cromvall
Adress som 29

31. Sonja Sigge
Sulvägen 58, 126 40 Hägersten

32. Carmen Sosa
Sulvägen 76, 126 40 Hägersten

33. Henrik Maude
Adress som 32

34. Inger Stenelo
Sulvägen 70, 126 40 Hägersten

35. Markus Tommyson Keiland
Sulvägen 76, Lgh 1001, 126 46 Hägersten

36. Monika Tommyson Keiland
Adress som 35

37. Cecilia Ylvén
Kristallvägen 105, 126 79 Hägersten

38. Älvsjö Miljöråd
C/o Helge Torstensen, Långbrovägen 43, 125 33 Älvsjö

Motpart
Stockholms kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stads beslut den 4 februari 2021 i ärende nr
DP 2017-13952, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan avseende kv Rosenstenen och Snabelskon i stadsdelen Solberga,
Dp 2017-13952, i Stockholm stad

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar (tar inte upp till prövning) överklagandena från Irene Arborén, Christer Bertling, Jen Edgren, Stella Edgren, Pernilla Falk, Inga-Lill Grahm Lönn, Lisbeth Hyvönen, Inger Johansson, Marie Järvås, Pia Lebsund, Britt Lilja, Camilla Lilja, Jan OS Lönn, Ted Moberg Lundqvist, Pernilla Nord, Auro Inge Ricking, Anders Roxby, Gunilla Roxby Cromvall, Sonja Sigge, Cecilia Ylvén och Älvsjö Miljöråd.

2. Mark- och miljödomstolen avslår övriga överklaganden.

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun beslutade den 4 februari 2021 att anta en detaljplan för del av fastigheten Västberga 1:1 vid kvarteret Rosenstenen och Snabelskon i stadsdelen Solberga. Detaljplanen syftar till att komplettera området med cirka 130 lägenheter i flerbostadshus.

Länsstyrelsen beslutade den 22 februari 2021 att inte överpröva detaljplanen.

YRKANDEN M.M.

Markus Tommyson Keiland och **Monika Tommyson Keiland** har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver beslutet att anta detaljplanen. De har även yrkat på vissa ändringar i detaljplanen.

Annika Broqvist och **Viggo Ludvigsen** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Pernilla Nord har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Carmen Sosa och **Henrik Maude** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Ulla Hofmeijer har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Jen Edgren, Stella Edgren, Christer Bertling, Kristina Balogh och Inger Johansson har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen, och i andra hand att planen ska återförvisas till kommunen för fortsatt handläggning. De har även yrkat på ändringar av detaljplanen i flera avseenden.

Lena Arielwinge, Karin Olsson, Kenth Lindqvist, Malin Löf och Lennart Hans Jönsson har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen. De har även yrkat på ändringar av detaljplanen i flera avseenden.

Älvsjö Miljöråd har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Gunilla Roxby Cromvall, Anders Roxby, Marie Järvås, Pia Lebsund, Britt Lilja, Camilla Lilja, Kristina Balogh, Pernilla Falk, Ulla Hofmeijer, Lisbeth Hyvönen, Ted Moberg Lundqvist, Sonja Sigge, Inger Stenelo, Cecilia Ylvén, Kjell Riseborn, Irene Arborén, Jan OS Lönn, Inga-Lill Grahn Lönn, Bengt Herbst, Eva Herbst och Auro Inge Ricking har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

UTVECKLING AV TALAN

Frågor om rätt att överklaga detaljplanen

När det gäller överklagandena från Irene Arborén, Christer Bertling, Jen Edgren, Stella Edgren, Pernilla Falk, Inga-Lill Grahn Lönn, Lisbeth Hyvönen, Inger Johansson, Marie Järvås, Pia Lebsund, Britt Lilja, Camilla Lilja, Jan OS Lönn, Ted Moberg Lundqvist, Pernilla Nord, Auro Inge Ricking, Anders Roxby, Gunilla Roxby Cromvall, Sonja Sigge, Cecilia Ylvén och Älvsjö Miljöråd har domstolen att särskilt pröva huruvida de har rätt att överklaga beslutet att anta detaljplanen (talerätt).

Mark- och miljödomstolen har förelagt dem att förklara varför de anser sig ha rätt att överklaga kommunens beslut att anta detaljplanen, dvs. förklara på vilket sätt de berörs av beslutet. Som svar på föreläggandet har de som anges nedan anfört sammanfattningsvis följande. Övriga har inte hörts av.

Jen Edgren, boende på Sulvägen 28, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Han är särskilt berörd av beslutet då det planerade bygget avsevärt kommer påverka hans och hans barns boendemiljö negativt, bl.a. i form av

försämrade luftkvalitet, trivsel och buller samt ökad olycksrisk. Han och hans barn uppehåller sig dagligen vid eller i närheten av de områden där de planerade byggena ska uppföras. Han hänvisar även till sitt överklagande där det framgår hur hans boendemiljö kommer att försämrats. Han har framfört synpunkter under både samråds- och granskningsprocessen som inte blivit tillgodosedda före utgången av granskningstiden. I tillägg har han åberopat sitt överklagande samt samråds- och granskningsyttrande.

Stella Edgren, boende på Rubinvägen 11, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Hon hänvisar till vad hon har anfört i sina tidigare skrivelser. Därutöver anför hon att hon bor i närområdet och kommer att påverkas av byggnation samt att man skövlar skog i ett område det redan har byggts mycket i. Hon anför även att luftkvaliteten blir sämre och att det är viktigt att behålla de få grönområden som finns kvar.

Inger Johansson, boende på Kristallvägen 136, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Det planerade bygget utgör en orimlig förtätning då det är ett litet och begränsat område. Sedan 2007 har det ständigt pågått sprängningar, buller och kraftig nedsmutsning som tränger in i bostäder. Hon blir även påverkad av byggen som sker i Älvsjö. Folkparksvägen har rivits och byggts om vid ett flertal tillfällen. Hon besvärar sig av tung trafik och att det sker skövling av skog och träd. Då hon arbetar till sent på kvällar och nätter har hon fått sin sömn förstörd i flera år. Hon uppger även att det saknas infrastruktur i området.

Marie Järvås, boende på Sulvägen 35, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Hon är miljöansvarig i den lokala hyresgästföreningen Kristallskon i Solberga och är representant i Älvsjö Miljöråd.

Pernilla Nord, boende på Safirgränd 32, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Hon bor i området som gränsar till planområdet, det är endast en väg som skiljer planområdet från hennes bostad. Både hon, bostadsområdet och miljön är redan negativt påverkade av pågående byggnation i kvarteret Karneolen som ligger mittemot hennes bostadsområde och planområdet. Hon har skickat in

skriftliga synpunkter före granskningstidens utgång och har inte fått sina synpunkter tillgodosedda. Hon har även åberopat dokumentation från granskningsprocessen.

Cecilia Ylvén, boende på Kristallvägen 105, har till stöd för sin talerätt anfört i huvudsak följande. Hon bor kring Folkparksvägen och kommer bli direkt berörd. Utöver de grunder som framkommit i överklagandena av Gunilla Roxby Cromwall m.fl. och Älvsjö Miljöråd anför hon bulleraspekten. Närliggande byggnader är främst från 1940- och 1950-talen och är mycket lyhörda. Dagligen uppstår störande vibrationer i golv och fönster, främst från byggtrafik från pågående byggarbeten, vilket kan komma att bli värre med det planerade bygget. Ibland märks vibrationerna fram till klockan 22.00, när transporter verkar lastas av och motorer går på tomgång. I tillägg anføres att luftkvaliteten och boendemiljön kommer försämrast när träd huggs ned.

Älvsjö Miljöråd har till stöd för sin talerätt anfört huvudsak följande. Älvsjö Miljöråd uppfyller kraven enligt 16 kap. 13 § MB och 13 kap. 12 § PBL och ska därför ha talerätt. Miljörådet har haft verksamhet i minst tre år samt stöds av de bildande organisationernas medlemstal. Det är åtta föreningar som bildar Älvsjö Miljöråd, dessa föreningar har tillsammans drygt 27 000 medlemmar. Miljörådets synpunkter har inte blivit tillgodosedda i detaljplanen.

Övriga överklaganden

Övriga som har överklagat beslutet har fört fram huvudsakligen följande.

Markus Tommyson Keiland och **Monika Tommyson Keiland** har till stöd för sin talan åberopat bl.a. fotografier, kartor, hänvisat till artiklar, samt anfört sammanfattningsvis följande. Deras hus ligger närmast den planerade byggnationen vid Snabelskon. De har negativt påverkats av byggnationer som skett i omgivningen de senaste åren, bl.a. har de fått sprickor i lägenheten. Den planerade byggnationen kommer störa en familjemedlem som har sin dygnsvila förlagd på dagen. Byggnationen kommer medföra mycket insyn och störningar i familjens bostad, i synnerhet på grund av den planerade parkeringen som är planerad i direkt anslutning till deras

hus. Bland annat kommer parkerade bilar stå med fronten vänd mot familjens sovrumsfönster och billyktor kommer lysa på nära håll rakt in i de lågt belägna sovrumsfönstren, vilket kommer orsaka allvarlig störning, särskilt på natten. Billarm kan utlösas och även detta kan störa nattsömn. De anser att parkeringen borde ha planlagts på andra sidan av det planerade huset, där parkeringen skulle orsaka mindre störning och att färre träd behöver tas bort. De har en öppen uteplats och personer som ska till parkeringen kan komma att passera över deras uteplats när de ska till parkeringen och de passerande skulle då ha mycket insyn i deras lägenhet. Det har inte vidtagits några åtgärder för att minska störningarna från de planerade byggnationerna och parkeringen. Det planeras laddstationer för elbilar ett kort avstånd från deras husfasad, vilket medför en ökad brandrisk. Den planerade byggnationen sker på naturmark och naturvärden kommer gå förlorat. Den aktuella skogen är bl.a. viktig då den balanserar utsläppen från den närbelägna motorvägen E4, det är en plats för lek för barn och flera fågelarter vistas och/eller häckar där samt olika djur och grodor har observerats i området. Det planerade bygget kommer att bryta den viktiga passagen djur använder mellan olika grönområden inom Solberga och Västberga. Det anføres även att Solberga är överexploaterat och att infrastrukturen inte hinner med.

Därutöver har de även anført i huvudsak vad Kjell Reisborn har ført fram i målet.

Annika Broqvist och Viggo Ludvigsen har anført sammanfattningsvis følgende. Den førtætning av bostäder och byggnader som sker i Solberga förstör den unika miljön som finns i området. Skogen är en rekreatjonsplats for boende i Solberga och är redan under hårt tryk på grund av att det är flere mennesker som bor i området og nyttjar skogen. Skogen og bergsstykket där Rosenstenen 1 ska bebyggas är en viktig grøn lunga og lugnande plats i vardagslivet for de boende, det som gjorde at de flyttade till og vill bo i området.

Carmen Sosa og Henrik Maude har anført sammanfattningsvis følgende. Skogen dämpar buller från motorvägen E4 og har en avstressande effekt. Både djur og fåglar rör sig i naturområdet, varav vissa är rödlistade, og det planerade

bygget förstör deras boendemiljö. Området har en stor artrikedom och en ny inventering av arterna bör utföras av Stockholms stad. Det planerade bygget kommer innebära att skog skövlas, förlust av biologisk mångfald som inte kan ersättas och onödigt stora angrepp på skogen. Det är inte heller nödvändigt med fler parkeringar i området. Skogen har dessutom lokal klimatpåverkan och är viktig för barnen.

Ulla Hofmeijer har anfört sammanfattningsvis följande. Det har pågått konstant byggnation i flera år och det går inte att förtäta området mer. Det saknas parkeringsplatser i Solberga och busstrafiken är inte tillräcklig. Det är mycket insyn i de nya hus som byggs, vilket inte uppskattas av varken de boende eller passerande. Solberga har ett rikt djurliv och god växtlighet, detta kan försvinna med de nya byggnationerna. Det är fel tidpunkt att inventera djur och växtlighet i området i oktober. Byggnationer som sker i Älvsjöstaden och Solberga kommer få stor inverkan på miljön i Solbergaskogen. Fler hus och trafik kommer öka bullret som hörs in i hennes lägenhet och hon kommer att påverkas av buller under byggtiden. Hon är rädd för att de nya husen kommer skymma solen på balkonger under sommartid. Hon anför även att det krävs ett helhetsgrepp för hur Solberga ska se ut och fungera med bl.a. närservice.

Lena Arielwinge, Karin Olsson, Kenth Lindqvist, Malin Löf och Lennart Hans Jönsson har anfört sammanfattningsvis följande. De anför att inga nya parkeringsplatser ska anläggas då det försämrar boendemiljön och livskvaliteten. De har balkonger på husets baksida där de nya parkeringsplatserna ska anläggas. Boendemiljön har redan försämrats i och med att man skövlat skog för byggnationen av kvarteret Karneolen samt att det anläggs parkeringsplatser i nära anslutning till husets framsida. Den nya parkeringen kommer innebära ökat buller, ökad mängd avgaser, nedskräpning, vantrivsel och ökad genomströmning av människor. De anför även att inga ytterligare hus längs Kristallvägen ska uppföras då det skulle innebära ytterligare eliminering av träd och grönska i närmiljön och skulle även innebära försämrat sikt och försämrade ljusförhållanden. Ifall parkeringsplatser

anläggs, ska detta göras med hänsyn till befintlig natur och boendemiljö, inga träd ska fällas och en så stor grön yta som möjligt ska bevaras.

Kristina Balogh, Ulla Hofmeijer, Inger Stenelo, Kjell Riseborn och Bengt Herbst, Eva Herbst har anfört sammanfattningsvis följande. De anser att sakargument framförda i samrådshandlingarna inte har tillgodosetts, inga ändringar har vidtagits trots påpekande avseende den genomförda barnkonsekvensanalysen och det har inte genomförts en naturvärdesinventering för den planerade parkeringsplatsen i kvarteret Ametisten. De har anfört att Stockholms stad borde presentera samtliga exploateringsprojekt samtidigt i Solberga, vilket inte har hörsammats. Fel namn är angivet i samrådshandlingarna avseende Snabelskon 2. Det gör det obegripligt för medborgarna att läsa och förstå handlingarna, samt att det är i strid med PBL att lägga ihop tre områden med detta avstånd i samma detaljplan. Utställningen har dessutom inte varit tillgänglig för medborgarna.

Snabelskon ligger inom Solbergaskogens gräns. Solbergaskogen är ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område (ESBO) och har redan blivit påverkat av andra bygglov. Värdefulla spridningskorridorer har och kommer försvinna med nybyggnationerna i området och det finns inga garantier för att träd sparas. Husen vid Snabelskon kommer i skugga en stor del av dagen, vilket riskerar att döda träd och växtlighet. Djur, fåglar och insektsliv kommer även att försvinna från platsen. Det är inte en acceptabel boendemiljö för nytilkommande hyresgäster i Snabelskon då bostäderna kommer ligga i extrem skugga. Även fornlämningar i direkt anslutning till platsen kan påverkas.

Parkeringsplatsen på Kristallvägen ska stoppas och utgå ur detaljplanen. Boende på Kristallvägen kommer i och med den planerade byggnationen och pågående byggnation av Karneolen att vara omgiven av biltrafik och parkeringsplatser runt hela sitt bostadshus. Det befars att ytterligare berg, träd och grönytor kommer försvinna för att möjliggöra parkeringen. Att grönområdet tas bort innebär även att barn inte längre kan leka på platsen och det kommer innebära trafikfara för barn som ska gå förbi parkeringsplatsen, det saknas även barnkonsekvensanalys.

Samtliga planerade nybyggnationer, även de som har beslutats men inte påbörjats, ska ingå i beslutet. Solberga är hårt ansatt av buller och föroreningar från väg E4, väg E20 samt stambanan i söder, vilket träd och grönska tar upp. När detta tas bort ökar bullernivån och föroreningarna, samt ljusinsläppet minskar. Det finns brister i miljökonsekvensbeskrivningen och det begärs en prövning för hela Solberga enligt miljöbalken. Folkparksvägen är av Stockholms stadsmuseum kulturminnesmärkt och Solberga som helhet utgör ett kulturhistoriskt värdefullt område utpekat av Stockholms stadsmuseum. I detaljplanen frångår man kulturvärdet och den kulturellt historiska viktiga arkitektur som finns i Solberga, bl.a. genom att placera entréerna mot gatan och bygga två våningar högre hus än de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna som finns. Med planerade byggnationer blir Folkparksvägen en stenstadsliknande miljö, vilket inte är i enlighet med översiktsplanen. De anför även att banden mellan Älvsjö C och Telefonplan inte kommer stärkas med nybyggnationerna, att parkeringsplatsen inom kvarteret Ametisten inte har belysts tillräckligt i planbeskrivningen, samt att nybyggnationerna påverkar de hydrologiska förhållandena och översvämningens risken blir avsevärt större. Den planerade byggnationen kommer även att medföra sådan betydande miljöpåverkan som innebär att en miljöbedömning behöver göras.

Kjell Riseborn har därutöver till stöd för sin talan åberopat fotografier, kartor, fågelobservationer och en artinventering gjord i området samt anført sammanfattningsvis följande. Han anser att den planerade byggnationen medför betydande miljöpåverkan vilket innebär att en miljöbedömning behöver göras, bl.a. då byggnationen får en väsentlig påverkan på miljö, kulturarv och människors hälsa. En samlad bedömning behöver göras avseende exploateringarna som sker i de större betydelsefulla grönområden och spridningskorridorerna i Solberga. Den planerade byggnationen berör direkt ekologiskt viktiga grönstråk och grönstrukturer med påverkan utanför planområdet. I området finns ett flertal arter som skyddas av EU:s art- och habitatdirektiv och som Stockholms stad inte tagit hänsyn till. Exploateringen kommer leda till växande utdöendeskuld i området och i Solbergaskogen. En miljökonsekvensbeskrivning efterlyses där skyddet för spridningskorridorer och

ekologiska samband utreds och detaljplanen ska utformas utifrån detta. Exploateringsområdena har betydelse för stadens mål att värna den biologiska mångfalden. Nya fördjupade naturvärdesinventeringar behövs då de som utförts varit undermåliga. Den ekologiska skadan som uppstår vid den planerade byggnationen är större än samhällsnyttan och det kommer leda till försämrad boendemiljö i området.

Kristina Balogh har till stöd för sin talan åberopat sitt samrådsyttrande och yttrande vid granskning, och anfört i huvudsak detsamma som Eva Herbst m.fl. Hon har därutöver anfört att parkeringsplatsen vid kvarteret Ametisten blir extremt farlig för passerande, något som även trafikkontoret konstaterat i sitt yttrande.

I tillägg har hon anfört att olika delar av detaljplanen ska utgå ur planen. Om mark- och miljödomstolen finner att detaljplanen ska återförvisas för att göras om, ska planen även innefatta ytterligare utredningar. Vidare anføres att samtliga nybyggnationer i området ska följa områdets kultur- och naturvärdefulla karaktär, bl.a. kan husen inte överstiga tre våningar, ligga så nära Folkparksvägen och mer vegetation ska sparas. Vid förtätning är det viktigt med ett medvetet förhållningssätt till den ursprungliga bebyggelsen. Det saknas ett program för att hålla samman helheten vid förtätning i Solberga. Det anføres också att detaljplanen ska redogöra för på vilket sätt borttagandet av spridningskorridorer ska ersättas och i övrigt hur man avser kompensera för den naturmark som tas bort i avseende på luftkvalitet, buller och trivsel. Vidare anføres att en plan tas fram för att säkra så att inte buller, ljus och luftkvalitet försämras för såväl boende i de omkringliggande husen, som utomhusmiljön i Solberga i stort. En konsekvensanalys bör tas fram avseende hur människor i området påverkas av att leva vid en byggarbetsplats i decennier och av att barn växer upp vid en byggarbetsplats. Detaljplanen och övriga detaljplaner måste i övrigt beskriva effekterna/konsekvenserna övergripande för hela området och inte enbart den lokala yta som tas i anspråk.

DOMSKÄL

Frågan om rätten att överklaga kommunens beslut (talerätt)

Av 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt 42 § förvaltningslagen (2017:900), framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Dessutom krävs att den som klagar skriftligen har framfört synpunkter som inte har blivit tillgodosedda före utgången av gransknings-tiden enligt 13 kap. 11 § PBL.

I PBL finns inte några regler som avgränsar kretsen av sakägare som ett beslut anses angå. Det får därför bedömas i varje enskilt fall huruvida den som överklagar berörs av beslutet och har rätt att föra talan mot det. Ett beslut att anta en detaljplan anses enligt fast rättspraxis beröra t.ex. den som äger en fastighet som ligger inom planområdet eller som direkt gränsar till det. Beslutet kan också anses angå ägare till fastigheter eller boende nära planområdet, om de berörs särskilt med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, t.ex. p.g.a. natur- eller trafikför-hållandena på platsen (se t.ex. rättsfallet NJA 2017 s. 421). För att ha rätt att över-klaga ett antagandebeslut av en detaljplan krävs alltså att beslutet antingen påverkar den klagandes rättsställning eller att den klagande annars har ett särskilt intresse i saken. Det innebär att det kan finnas de som yttrar sig under kommunens handlägg-ning av en planprocess, men som ändå inte har rätt att överklaga ett beslut om antagandet av detaljplanen till mark- och miljödomstolen.

Av utredningen i målet framgår att Cecilia Ylvén, Irene Arborén och Auro Inge Ricking inte har yttrat sig före utgången av granskningstiden, vilket är ett absolut krav för att de ska ha rätt att överklaga beslutet att anta detaljplanen. Samtliga deras överklaganden ska därmed inte tas upp till prövning av domstolen (avvisas).

Av utredningen framgår vidare att Christer Bertling, Jen Edgren, Stella Edgren, Pernilla Falk, Inga-Lill Grahn Lönn, Lisbeth Hyvönen, Inger Johansson, Marie Järvås, Pia Lebsund, Britt Lilja, Camilla Lilja, Jan OS Lönn, Ted Moberg Lundqvist, Pernilla Nord, Anders Roxby, Gunilla Roxby Cromvall och Sonja Sigge har yttrat sig senast under granskningstiden, men att de inte äger fastigheter eller

med annan rätt innehar bostäder som antingen ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta, eller endast skiljs åt från planområdet av en väg. Frågan är därmed om de kan anses vara särskilt berörda på ett sätt som ger dem talerätt. Det har av utredningen inte framkommit något som tyder på att detaljplanen för dem kommer att medföra faktiska rättsverkningar som direkt påverkar deras personliga eller ekonomiska situation. Inte heller i övrigt kan vad de framfört anses medföra att de är särskilt berörda av antagandebeslutet på ett sätt som medför att de har talerätt. Även deras överklaganden ska därmed inte tas upp till prövning (avvisas).

Det finns därutöver särskilda bestämmelser om talerätt för ideella organisationer och andra juridiska personer, som måste uppfylla vissa krav. Enligt 13 kap. 12 § PBL får en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken överklaga ett beslut att anta en detaljplan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för vissa verksamheter eller åtgärder. I 16 kap. 13 § miljöbalken anges att en ideell förening - för att anses ha rätt att överklaga - ska ha till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen (miljöorganisation), inte vara vinstdrivande, ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och ha minst 100 medlemmar eller på annat sätt visat att verksamheten har allmänhetens stöd. Det krävs att föreningen är en personsammanslutning, och inte en föreningssammanslutning (se MÖD 2008:45). Det har inte framkommit att Älvsjö Miljöråd är en personsammanslutning och att det finns minst 100 medlemmar. Älvsjö Miljöråd uppfyller därmed inte kraven i 16 kap. 13 § miljöbalken. Älvsjö Miljöråds överklagande ska därför inte tas upp till prövning (avvisas).

Allmänt om domstolens prövning av en detaljplan

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (se 1 kap. 2 § PBL). Det är alltså kommunen som, inom ganska vida ramar, får avgöra hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen. Domstolen ska, när den prövar ett överklagande av ett beslut att anta en detaljplan därför endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klagandena har angett eller som annars framgår av omständigheterna (se 13 kap. 17 § PBL). Om domstolen vid prövningen kommer fram till att beslutet strider mot en rättsregel ska

beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Delvis upphävande eller ändringar av beslutet får endast göras om kommunen har medgett det eller om det är fråga om ändringar av ringa betydelse. Med bakgrund av detta kan domstolen därför inte pröva klagandenas yrkanden om återförvisning och ändring av detaljplanen.

Domstolens prövning stannar i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som reglerna i PBL ger kommunen. Hänsyn ska tas till både allmänna och enskilda intressen (se 2 kap. 1 § PBL). De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen som t.ex. trafikfrågor blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning (se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden MÖD 2013:47, jfr 2014:12). Vid en avvägning mellan dessa intressen ska skälig hänsyn tas till bl.a. befintliga bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande (se 4 kap. 36 § PBL). Det är alltså inte lämpligheten av kommunens planläggning som överprövas i domstol utan endast om den valda lösningen uppfyller lagens krav.

Vissa allmänna intressen, såsom riksintressen och huruvida en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet m.m., bevakas i första hand av länsstyrelsen i dess funktion som regional planmyndighet under planprocessen och vid myndighetens prövning enligt bestämmelserna i 11 kap. PBL.

När enskilda åberopar allmänna intressen, såväl frågor som omfattas av länsstyrelsens prövning enligt 11 kap. PBL som andra allmänna intressen, blir prövningen i samband med ett överklagande begränsad (se bl.a. RÅ 1994 ref. 39). Prövningen i ett ärende avseende en överklagad detaljplan avser därför i allt väsentligt frågor som är av betydelse för de klagande i deras egenskap av sakägare eller boende, dvs. frågor som rör de klagandes enskilda intressen. Det handlar då många gången om en bedömning av om ett genomförande av detaljplanen påverkar omgivningen på så sätt att det uppstår olägenheter som är att anse som betydande enligt 2 kap. 9 § PBL.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Domstolen konstaterar inledningsvis att länsstyrelsen den 22 februari 2021 beslutat att inte pröva kommunens beslut att anta detaljplanen. Det innebär bl.a. att länsstyrelsen i sin roll som tillsynsmyndighet inte har funnit att detaljplanen kommer att påverka något av de allmänna intressen som länsstyrelsen har att bevaka i sådan utsträckning att länsstyrelsen skulle överpröva antagandebeslutet.

Alternativa utformningar av detaljplanen m.m.

Som framgår ovan är mark- och miljödomstolens överprövning av en antagagen detaljplan i viss mån begränsad. Det domstolen ska pröva är om det har funnits rättsliga förutsättningar för kommunen att anta den aktuella detaljplanen med den markanvändning och de planbestämmelser som har föreskrivits.

I målet finns det inget medgivande om ändringar från kommunen. Mark- och miljödomstolen konstaterar mot denna bakgrund att domstolen saknar möjlighet att pröva alternativa utformningar av detaljplanen, såsom har begärts av ett antal klaganden. Domstolen övergår till att pröva om detaljplanen ska upphävas.

Underlag för detaljplanen och planprocessen

Klagandena har anfört att det saknas underlag för detaljplanen i form av exempelvis illustrationsmaterial, miljöbedömningar, naturvärdesinventering och att en ny artinventering ska ske. Dessutom har klagandena anfört att det saknas utredningar avseende bl.a. hur barn och omgivningen påverkas, det efterfrågas en redogörelse kring hur bl.a. luftkvaliteten inte ska försämras, samt hur man ska kompensera för naturmark och spridningskorridorer. Mark- och miljödomstolen bedömer att kommunen har gjort vad som ankommer på den i planarbetet. De utredningar och underlag som finns har varit tillräckliga för att ligga till grund för kommunens beslut att anta detaljplanen. Det föreligger inte skäl för att upphäva detaljplanen på denna grund.

Klagandena har därutöver anfört bl.a. att kommunen inte tillräckligt redovisat synpunkter från samråd, samt att detaljplanen är otydlig då den innehåller flera

planområden och då det används en felaktig benämning på ett planområde. Mark- och miljödomstolen har gått igenom och bedömt den handläggning som har varit hos kommunen, och konstaterar att kommunen i början av planprocessen hade en annan benämning på planområdena, vilket därför återfinns i de tidigare utredningarna och handlingarna. Domstolen har inte heller i dessa delar funnit några formella fel eller andra brister som ger anledning att upphäva kommunens beslut.

Klagandena har anfört att utställningen inte varit tillgänglig för alla på grund av rådande pandemi. I det här fallet har kommunen valt att under viss tid ställa ut detaljplaneförslaget för kommunmedlemmarna att ta del av. Domstolen konstaterar härvid att det inte finns några krav på hur samrådsprocesser ska gå till, och det finns inte någon skyldighet för kommunen att ställa ut planförslaget på nytt under granskningstiden. Enligt PBL behöver det endast framgå var planhandlingarna finns samt hur och när synpunkter ska lämnas. Det som förts fram i den delen utgör därför inte skäl för att detaljplanen ska upphävas.

Trafikmiljön

Klagandena har anfört bl.a. att det redan är mycket trafik på Folkparksvägen och mer trafik kommer ytterligare höja ljudnivån, samt att parkeringslösningen på Ametisten innebär trafikfara och inte tillräckligt har belysts i planbeskrivningen. Det har även anförts att det saknas parkeringsplatser i området.

Domstolen gör följande bedömning. Domstolen kan inte finna att den planerade byggnationen blir en fara för människors hälsa, och trafikfrågan samt parkeringsbehovet får anses ha blivit tillräckligt utredd och hanterat. Eventuella problem med gator, trafikföringen och parkeringsbehovet hanteras av kommunen som ansvarig väghållare eller fastighetsägare. Det kan även i denna del konstateras att länsstyrelsen beslutat att inte överpröva antagandebeslutet och alltså funnit att beslutet inte kan antas innebära att den planerade bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor. Vad som anförts i dessa delar utgör alltså inte skäl att upphäva antagandebeslutet.

Detaljplanens påverkan på stadsbilden och kulturvärden

Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (se 2 kap. 6 § PBL). I en detaljplan får kommunen i fråga om byggnadsverk bestämma de preciserade krav som behövs för att följa kraven på varsamhet enligt 2 kap. 6 § tredje stycket PBL (se 4 kap. 16 § PBL). En byggnad eller ett bebyggelseområde som är särskilt värdefullt från kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas (se 8 kap. 13 § första och andra styckena PBL).

Frågan om detaljplanen innebär en förvanskning utifrån de avvägningar som kommunen gjort mellan intresset av att inte påverka befintlig kulturmiljö och intresset av att bygga bostäder får normalt anses ligga inom kommunens handlingsutrymme. Ett överklagande av enskilda som avser denna avvägning mellan olika allmänna intressen ska därför i regel inte föranleda att planen upphävs (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 19 juni 2013 i mål nr P 11296-12).

Klagandena har anfört att kommunen inte har tagit tillräcklig hänsyn till bostadsområdet Solberga. Bland annat anförs att Folkparksvägen är kulturminnesmärkt, förtätningen är inte anpassad efter omgivningens karaktär och de planerade byggnationerna skiljer sig från befintlig bebyggelse avseende exempelvis de planerade entréerna och antalet våningar. Klagandena har även anfört att Solberga är överexploaterat och att det inte kan förtätas ytterligare, att infrastrukturen inte räcker till samt att det bl.a. saknas närservice. Slutligen har klagandena anfört att fornlämningar kan påverkas av den planerade bebyggelsen.

Domstolen gör i detta avseende följande bedömning. Som framgår ovan är det kommunen som, inom vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen. Domstolen har vid sin bedömning beaktat att det är fråga om bostäder i ett relativt tätbebyggt bostadsområde med goda transport- och serviceförhållanden i Stockholm. Avseende fornlämningar är det inte visat att några fornlämningar påverkas av planen. Om det skulle ske är det exploatörens ansvar att anmäla till

länsstyrelsen. Även länsstyrelsen, som bl.a. har att bevaka allmänhetens intresse av att kulturmiljön inte förvanskas, har i förevarande fall bedömt detaljplanen som godtagbar.

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att kommunen får anses ha hållit sig inom det handlingsutrymme kommunen har enligt PBL. Det som har anförts i överklagandena i denna del utgör därför inte skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Risken för betydande olägenheter om planen genomförs, m.m.

Av 2 kap. 9 § PBL framgår att planläggning av mark- och vattenområden samt lokalisering, placering och utformning av bl.a. byggnadsverk inte får ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt. Vad som ska ses som betydande olägenhet på omgivningen i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL ska bedömas bl.a. med utgångspunkt i ett områdes karaktär och förhållandena på orten.

Klagandena har påtalat att projektets genomförande kan antas medföra olägenheter för kringboende i form av exempelvis byggbuller, byggnadshöjder, sämre ljusförhållanden, utsikts- och insynspåverkan, ökat ljud från trafik, minskad trafiksäkerhet m.m. Det har även anförts att de planerade byggnationerna kommer innebära att viktiga rekreationsområden försvinner från området, samt att de boende har behov av den gröna lunga som finns i planområdena. Några klaganden har anført att de kommer besväras av ljud och ljus från den parkering som kommer uppföras nära deras lägenhet, samt att det finns brandrisk på grund av de laddstationer för elbilar som ska uppföras. Slutligen har det framförts ökad risk för översvämningar samt att barnperspektivet inte har beaktats och blivit tillräckligt tillgodosett.

Störningar i form av buller under arbetstiden regleras inte genom detaljplanen, utan det är tillsynsmyndighetens ansvar att se till att byggbuller inte överskrider en nivå som riskerar att skada människors hälsa eller miljö. Vad gäller befarade olägenheter

efter planens genomförande till följd av byggnadshöjder, sämre ljusförhållanden, utsikts- och insynspåverkan, ljud från trafik, trafiksäkerhet, störningar och brandrisk från parkeringen m.m. gör domstolen bedömningen att dessa inte är så väsentliga att de utgör betydande olägenheter i PBL:s mening. Domstolen anser att frågan om översvämningsrisken är tillräckligt utredd i dagvattenutredningen samt att kommunen har gjort vad som ankommer på den avseende att beakta barnens perspektiv. Det kan även i dessa delar konstateras att länsstyrelsen beslutat att inte överpröva antagandebeslutet enligt 11 kap. PBL och alltså funnit att beslutet inte kan antas innebära att den planerade bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till människors hälsa, säkerhet eller till risken för olyckor. Vad som anförts i dessa delar utgör därför inte skäl att upphäva antagandebeslutet. Inte heller i övrigt har något framkommit som visar att ett genomförande av planen kommer medföra någon betydande olägenhet som utgör skäl att upphäva antagandebeslutet.

Miljöpåverkan

Klagandena har anfört att genomförande av detaljplanen kommer att innebära negativ påverkan på miljön och området samt dess flora och fauna. Det har exempelvis anförts att förtätningen skadar den unika miljön som finns i området, att spridningskorridorer och boendemiljöer för djur kommer försvinna, att det finns rödlistade arter i planområdet och att den planerade byggnationen kommer leda till förlust av biologisk mångfald. Det har också förts fram att planen skulle innebära betydande miljöpåverkan.

Domstolen gör följande bedömningar. Till att börja med anser domstolen att ett genomförande av detaljplanen inte kommer att medföra betydande miljöpåverkan i den mening att kommunen skulle ha varit skyldig att ta fram en särskild miljökonsekvensbeskrivning (jfr 4 kap. 34 § PBL). Det är inom kommunens handlingsutrymme att avgöra hur Solberga ska bebyggas och avgöra hur marken bäst ska användas. Domstolen anser att tillräckliga utredningar har vidtagits och då naturområdet inte har ansetts ha ett större skyddsvärde är de förslag på åtgärder som redovisats i utredningarna tillräckliga. Det som har anförts i överklagandena avseende miljöpåverkan utgör därför inte skäl för att upphäva beslutet att anta detaljplanen.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att kommunen har handlagt aktuellt planärende på ett formellt riktigt sätt och hållit sig inom det handlingsutrymme som kommunen har vid detaljplaneläggning. Beslutet att anta detaljplanen strider inte mot någon rättsregel. Domstolen har därvid bedömt att kommunen vid framtagandet av detaljplanen har tagit tillräcklig hänsyn till de allmänna och enskilda intressen som föreligger och att ett genomförande av planen inte kan anses medföra sådana olägenheter för klagandena att beslutet om detaljplanen ska upphävas. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 29 september 2021.

Jonas Manole

I domstolens avgörande har rådmannen Jonas Manole, ordförande, och tekniska rådet Jonas T Sandelius deltagit. Målet har handlagts av tingsnotarien Agnes Perbo.

Stockholms
stad

Stadsbyggnadsnämnden

Protokollsutdrag

Tid Torsdagen den 4 februari 2021, kl. 17:00-18:40
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justerat Måndagen den 15 februari 2021 §§ 1-7, 14-16, 19-88, 90-99
Anslaget Onsdagen den 17 februari 2021 §§ 1-7, 14-16, 19-88, 90-99

NACKA TINGSRÄTT
 Avdelning 4
 MÅLN: P 2224-21
 AKTBIL: 32

Omedelbart justerade paragrafer

Justerat Torsdagen den 4 februari 2021 §§ 8-13, 17, 18, 89

Anslaget Måndagen den 8 februari 2021 §§ 8-13, 17, 18, 89

Joakim Larsson

Jan Valeskog

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Joakim Larsson (M), ordföranden

Jan Valeskog (S), vice ordföranden

Hans Breismar (M)

Björn Ljung (L)

§§ 1-33, 35-80, 82-99

Cecilia Obermüller (MP)

§§ 1-81, 83-99

Fredrik Lindstål (C)

§§ 1-34, 36-99

Mikael Valier (KD)

Ulf Walther (S)

§§ 1-30

Sara Stenudd (V)

Maria Hannäs (V)

§§ 1-33, 35-99

Peter Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Arne Genschou (M)

För Kristina Lutz (M)

Linda Jonsson (M) § 81

För Björn Ljung (L)

André Nilsson (L) § 34

För Björn Ljung (L)

Lennart Tonell (MP) § 82

För Cecilia Obermüller (MP)

Erik Sarfors (C) § 35

För Fredrik Lindstål (C)

Isabelle Ljungberg (S)

För Elisabet Carlsson (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S) §§ 31-99

För Ulf Walther (S)

Jonas Santesson (V) § 34

För Maria Hannäs (V)

Ersättare:

Linda Jonsson (M)

§§ 1-80, 82-99

Mikael Eskman (M)

André Nilsson (L)

§§ 1-33, 35-80, 82-99

Lennart Tonell (MP)

§§ 1-81, 83-99

Erik Sarfors (C)

§§ 1-34, 36-99

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

§§ 1-30

Emilia Wikström Melin (S)

§§ 1-30

Jonas Santesson (V)

§§ 1-33, 35-99

Jerker Söderlind (SD)

§§ 1-55, 82-99

Mikaela Karlsson (Fi)

Tjänstemän:

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektören Anette Scheibe Lorentzi §§ 1-88, 90-99, nämndsekreterare Rakel Nilsson och Sara Högne, Torkel Kjellman, borgarrådssekreterarna Nils Annink, Lovisa Lindholm och Adam Valli Löfgren, personalrepresentant Luis Lopez §§ 1-16 samt föredragande tjänstemän § 30 Pia Ölvebro och Peter Tomtlund

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4

Box 8314

104 20 Stockholm

Telefon 08-508 27 300

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

stockholm.se

§ 34

Del av fastigheten Västberga 1:1, Solberga,
Dnr 2017-13952-54

Beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att anta förslaget till detaljplan.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 12 november 2020.

Bil § 34

Tjänsteutlåtandet avser antagande av förslag till detaljplan för Västberga 1:1 vid kv Rosenstenen och Snabelskon i stadsdelen Solberga.

Underrättelse

Nämndens beslut kan överklagas (se kungörelse om antagande).

Nämndens behandling av ärendet**Jäv**

Björn Ljung (L) och Maria Hannäs (V) har på grund av jäv inte deltagit i eller varit närvarande vid handläggningen av detta ärende.

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), André Nilsson (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Ekologiska kompensationsåtgärder bör genomföras för den naturmark som tas i anspråk i genomförandet av projektet.

Vice ordförande Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Det är glädjande att detta projekt med Stockholmshus nu kan genomföras. Tyvärr är det ett undantag i arbetet med att åstadkomma fler billiga hyresrätter från den Blågröna majoritetens sida. Vi socialdemokrater markanvisade tillsammans med våra samarbetspartier hela 4000 nya bostäder som Stockholmshus under förra mandatperioden. Inklusive detta projekt som behandlas idag. Men endast 1500 bostäder i Stockholmshus har godkänts i detaljplaner och tyvärr har många projekt stoppats av den Blågröna majoriteten, mycket medvetet på grund av ett ointresse som vi uppfattar det.

Detta ointresse att låta de kommunala bostadsbolagen bygga billiga hyresbostäder framgår tyvärr också av den Blågröna majoritetens senaste budget. Produktionsmålet är där endast 600 bostäder gemensamt för de tre kommunala bolagen och endast en andel av detta skall vara Stockholmshus. Därtill finns inget uttalat arbete för möjligheter att använda investeringsstödet som sätter ett hyrestak på 1550 kr/kvm per år. Situationens försvåras ytterligare genom att de kommunala bolagen inte får låna pengar av kommunkoncernen för finansiering av projekten, "egenfinansiering" är kravet. Detta sammantaget innebär i praktiken att Stockholmare i framtiden inte kommer kunna erbjudas relativt billiga, kommunalt producerade hyresrätter i Stockholm.

Detta tillsammans med den dåliga Blågröna leveransen av godkända bostäder i planer under de två år de Blågröna styrt (endast i genomsnitt ca 5800 stycken per år) är tyvärr uttryck för en svag bostadspolitik.

Sara Stenudd m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet är positiva till den nya detaljplanen och till tillskottet av nya lägenheter, speciellt då detta ska ske som billiga hyresrätter i form av Stockholmshus.

Dock ser vi ett behov av att ett program för Solberga tas fram, för att ett helhetsperspektiv ska råda för planeringen av området. De sista åren har flera olika projekt färdigställts i Solberga, och flera andra pågår eller håller på att startas upp. Dessa behöver samordnas genom ett lokalt program för att värna Solbergas utveckling på bästa sätt.

Peter Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Detta projekt utgör, trots en mycket enkel planform och nedtonad arkitektur, ett jämförelsevis positivt tillskott av bostäder. Områdesanpassningen är i dessa "Stockholmshus" väl utförd. Den lågmälda och enkla arkitekturen framstår som väl genomtänkt vardagsarkitektur. Vi menar att det i flera delar motsvarar våra principiella synpunkter på hur förtätning kan ske i smalhusområden, med tyngdpunkt på områdesanpassning.

Det hade dock varit möjligt att genomföra ett mer ambitiöst projekt med en betydligt större mängd nya bostäder längs Folkparksvägen.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.